

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина



Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босна и Херцеговина

Predmet broj : S1 1K 010315 17 Krž 11

Datum donošenja: 05.12.2017. godine

Datum pismenog otpravka: 25.12.2017. godine

Pred Apelacionim vijećem u sastavu:

Sudija Dr Miloš Babić, predsjednik vijeća

Sudija Mirko Božović, član vijeća

Sudija Mirza Jusufović, član vijeća

PREDMET TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

protiv optuženih

OSTOJE STANIŠIĆA I MARKA MILOŠEVIĆA

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Predrag Tomić

Branilac optuženog Ostoje Stanišić: advokat Miloš Perić

advokat Nenad Rubež

Branilac optuženog Marka Milošević: advokat Petko Pavlović

advokat Radivoje Lazarević

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudije Dr Miloša Babića, kao predsjednika vijeća, te sudija Mirka Božovića i Mirze Jusufovića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika-asistenta Nedima Muminovića, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Ostoje Stanišića i Marka Miloševića, zbog krivičnog djela Genocid iz člana 171. tačka a) i b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 180. stav 1. I članom 31. istog zakona, povodom žalbe Tužilaštva Bosne i Hercegovine, žalbe optuženog Ostoje Stanišića, te žalbe branilaca optuženog Ostoje Stanišića advokata Miloša Perića i Nenada Rubeža, u prisutnosti tužitelja Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Predraga Tomića, optuženog Ostoje Stanišića i njegovih branilaca, advokata Miloša Perića i Nenada Rubeža, te optuženog Marka Miloševića, advokata Petka Pavlovića i Radivoja Lazarevića, na sjednici održanoj dana 05.12.2017. godine donio je sljedeću:

P R E S U D U

I Odbija se, kao neosnovana, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine, te se potvrđuje prvostepena presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1K 010315 12 Krl od 31.03.2017. godine, u oslobađajućem dijelu u odnosu na optuženog Marka Miloševića.

II Uvažava se žalba optuženog Ostoje Stanišića, kao i žalba branilaca optuženog Ostoje Stanišića, advokata Miloša Perića i Nenada Rubeža, te se ukida presuda Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1K 010315 12 Krl od 31.03.2017. godine u osuđujućem dijelu.

O b r a z l o ž e n j e

I-TOK POSTUPKA

1. Prvostepenom presudom Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 1K 010315 12 Krl od 31.03.2017. godine optuženi Ostoja Stanišić oglašen je krivim da je radnjama

opisanim u izreci presude počinio krivično djelo Genocid iz člana 141. KZ SFRJ u vezi sa članom 24. istog zakona, te je na osnovu odredbe člana 285. ZKP-a BiH, uz primjenu članova 33., 34., 38. i 41 KZ SFRJ, osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 11. godina.

2. Istom presudom, na osnovu odredbe člana 50. KZ SFRJ, optuženom je u izrečenu kaznu zatvora uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru i to od 21.06.2012. godine do 12.04.2013. godine.
3. Nadalje, istom presudom optuženi Marko Milošević oslobođen je od optužbe da je počinio počinio krivično djelo Genocid iz člana 171. tačka a) i b) Krivičnog zakona BiH u vezi sa članom 180. stav 1. i članom 31. istog zakona.
4. Istom presudom, na osnovu odredbe člana 188. stav 4. i člana 189. stav 1. ZKP BiH, optuženi su oslobođeni dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.
5. Nadalje, na osnovu odredbe člana 198. stav 2. i 3. ZKP BiH oštećeni su sa imovinskopравnim zahtjevima upućeni na parnicu.

II- ŽALBE I ODGOVORI NA ŽALBE

6. Protiv navedene presude žalbu je blagovremeno izjavilo Tužilaštvo BiH i to na oslobađajući dio presude zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1 tačka k) ZKP-a BiH, povrede Krivičnog zakona iz člana 298. ZKP-a BiH, te zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP-a BiH, sa prijedlogom da Apelaciono vijeće usvoji žalbu i ukine presudu u ovom dijelu te odredi održavanje glavnom pretresa. Nadalje, Tužilaštvo BiH je uložilo žalbu i na osuđujući dio presude i to zbog odluke o krivično-pravnoj sankciji te odluke o troškovima krivičnog postupka sa prijedlogom da sud optuženom Ostoju Stanišiću izrekne kaznu zatvora u većem trajanju, te da preinači odluku o troškovima i istog obaveže da naknadi troškove postupka.
7. Protiv navedene presude žalbu su zajedno izjavili branioci optuženog Ostoje Stanišića, advokat Miloš Perić i Nenad Rubež i to zbog bitnih povreda odredaba

krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o krivično-pravnoj sankciji sa prijedlogom da Apelaciono vijeće preinači pobijanu presudu i optuženog oslobodi od optužbe, ili da ukine pobijanu presudu i odredi održavanje pretresa pred Apelacionim vijećem.

8. Protiv navedene presude žalbu je izjavio i optuženi Ostoja Stanišić (lično) sa prijedlogom da Apelaciono vijeće žalbu uvaži i preinači pobijanu presudu i oslobodi ga od optužbe, ili da ukine pobijanu presudu i odredi održavanje pretresa pred Apelacionim vijećem.
9. Tužilaštvo BiH je dostavilo odgovor na žalbu branilaca optuženog Stanišića, kao i odgovor na žalbu optuženog Stanišića izjavljenu lično, sa identičnim prijedlogom, da Apelaciono vijeće navedene žalbe odbije kao neosnovane.
10. Nadalje, odgovor na žalbu Tužilaštva BiH dostavio je branilac optuženog Ostoje Stanišića, advokat Miloš Perić sa prijedlogom da se navedena žalba odbije kao neosnovana.
11. Također, odgovor na žalbu dostavio je i branilac optuženog Marka Miloševića, advokat Petko Pavlović, sa prijedlogom da sud navedenu žalbu Tužilaštva BiH odbije kao neosnovanu.

III- SJEDNICA VIJEĆA

12. Na osnovu člana 304. ZKP BiH, dana 05.12.2017. godine, održana je javna sjednica pred vijećem Apelacionog odjeljenja u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH Predraga Tomića, optuženog Ostoje Stanišića i njegovih branilaca, advokata Miloša Perića i Nenada Rubeža, te optuženog Marka Miloševića, advokata Petka Pavlovića i Radivoja Lazarevića. Na održanoj sjednici tužitelj Tužilaštva BiH, Predrag Tomić, istakao je da u cjelosti ostaje kod izjavljene žalbe. Također, branilac optuženog Stanišića, advokat Miloš Perić usmeno je iznio navode žalbe, te izjavio da u cjelosti ostaje pri istaknutim žalbenim prigovorima, a optuženi se pridružio navodima branioca, te izjavio da ostaje i kod žalbe koju je lično izjavio.

13. Na kraju, tužitelj je usmeno iznio odgovor na žalbe, te je osvrnuvši se na žalbe odbrane, predložio da se iste u cijelosti odbiju kao neosnovane.
14. Branilac optuženog Ostoje Stanišića, advokat Miloš Perić, kao i branilac optuženog Marka Miloševića, advokat Petko Pavlovića, također su ukratko iznijeli odgovore na žalbu Tužilaštva, pri tome predlažući da Apelaciono vijeće žalbu Tužilaštva BiH odbije kao neosnovanu.

IV- OPŠTA PITANJA

15. Prije obrazloženja za svaki istaknuti žalbeni prigovor, Apelaciono vijeće naglašava da je obaveza žalioaca da u skladu sa odredbom iz člana 295. stav 1. tačke b) i c) ZKP BiH, u žalbi navede kako pravni osnov za pobijanje presude, tako i obrazloženje kojim potkrepljuje osnovanost istaknutog prigovora.
16. Budući da Apelaciono vijeće na osnovu odredbe iz člana 306. ZKP BiH presudu ispituje samo u granicama žalbenih navoda, obaveza je podnosioca žalbe da žalbu sastavi tako da ista može poslužiti kao osnova za ispitivanje presude. U tom smislu, podnosilac žalbe mora konkretizovati žalbene osnove iz kojih pobija presudu, precizirati koji dio presude, dokaz ili postupak suda osporava, te navesti jasno i argumentovano obrazloženje kojim će potkrijepiti istaknuti prigovor.
17. Samo paušalno označavanje žalbenih osnova, jednako kao i ukazivanje na navodne nepravilnosti u toku prvostepenog postupka bez preciziranja na koji žalbeni osnov se podnosilac žalbe poziva, nije valjana osnova za ispitivanje prvostepene presude, zbog čega će Apelaciono vijeće neobrazložene i nejasne žalbene prigovore *prima facie* odbiti kao neosnovane.

V- ŽALBA TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

i. Navodi žalbe Tužilaštva BiH u odnosu na oslobađajući dio presude

18. Tužilaštvo navodi da je pretresno vijeće pravilno utvrdilo da su pomagačke radnje u izvršenju krivičnog djela Genocid 6. Bataljona učestvovanje u prihvatu i obezbjeđenju zarobljenih, odvoz i skrivanju leševa ubijenih zarobljenika i uklanjanje tragova krvi i leševa ubijenih zarobljenika. U izvršenju tih pomagačkih radnji 6. Bataljona učestvovali su pored mnogih pripadnika 6. Bataljona i optuženi Milošević Marko, kao zamjenik komandanta osuđenog Stanišić Ostoje. Actus reus pomaganja na strani Milošević Marka sastoji se od dijela ili propusta koji su usmjereni ka pomaganju svom neposrednom pretpostavljenom komandantu Stanišiću znajući da na taj način pomaže i glavnim izvršiocima Genocida neposrednim svojim prisustvom na mjestima gdje su preduzimate pomagačke radnje pripadnika 6. Bataljona, ohrabrivanjem i davanjem moralne podrške pripadnicima 6. Bataljona za počinjenje pripremnih radnji za konačno izvršenje krivičnog djela Genocid, što je imalo znatan uticaj na počinjenje krivičnog djela u konkretnom slučaju. Kad je u pitanju mens rea na strani Milošević Marka Sud je na osnovu izvedenih dokaza na Glavnom pretresu mogao utvrditi da je optuženi Milošević Marko znao i bio svijestan genocidne namjere glavnih izvršilaca tj. bio svijestan krajnje sudbine stotina zarobljenika, da je sa tim znanjem i tom sviješću preduzimaao radnje koje su pomogle i doprinijele izvršenju Genocida.
19. Tužilaštvo dalje ističe da je Sud morao utvrditi da je optuženi Milošević Marko znao da će zarobljenici biti pogubljeni na osnovu niza događaja koji su se zbivali u vrijeme nakon dovođenja zarobljenika, ukupne torture i atakovanja na živote zarobljenika, kao i uobičajenog obrasca sistematskih masovnih pogubljenja, jedno za drugim, na području općine Zvornik.
20. Tužilaštvo smatra da u obrazloženju oslobađajućeg dijela Presude u odnosu na Milošević Marka Sud je nepotpuno utvrdio činjenice proistekle iz iznesenih dokaza na glavnom pretresu, a na osnovu utvrđenih činjenica izveo pogrešne zaključke svodeći svoj osnovni razlog za oslobađajuću presudu na činjenicu da u konkretnoj situaciji komandant Stanišić nije prenio svoju nadležnost na njega, niti je za to vrijeme komandant Stanišić bio odsutan da bi ga zbog odsutnosti zamijenjivao zamjenik.

21. U žalbi se dalje navodi da je Sud na osnovu izvedenih dokaza pravilno utvrdio činjenicu da je optuženi Milošević Marko u vrijeme kritičnih događaja obavljao dužnost zamjenika komandanta 6. Bataljona, da su pripadnici 6. Bataljona ne navodeći njihova imena, oko Doma odnosno nove škole u dane 14. i 15.07.1995.godine vršili prihvata i obezbjeđenje zarobljenih koji su držani u Domu, kao i u Novoj školi u Petkovcima, a da je naredbe za njihovo angažovanje, raspored radi obezbjeđenja, za uklanjanje tragova i utovar tijela izdavao optuženi Ostoja Stanišić. Sud u tom slučaju nepotpuno utvrđuje činjenično stanje na strani optuženog Milošević Marka propuštajući da iznese razloge da optuženi Milošević Marko eventualno nije učestvovao u tim pomagačkim radnjama što čini izreku Presude nerazumljivom i protivrječnom sa razlozima. Iako Sud nalazi da u nadležnost zamjenika komandanta bataljona ulazi pomaganje u radu komandanta, Sud propušta da utvrdi da li je Milošević Marko prema izvedenim dokazima bilo šta pomagao u radu komandanta Stanišića ili je možda samo bdio kao nijemi posmatrač vrlo zgusnutih događaja u atmosferi zadaha smrti, krvi i pucnjave. Sud je morao pravilno izvesti zaključak da je i optuženi Marko Milošević kao i Stanišić, već od momenta saznanja (kako je to utvrđeno u osuđujućem djelu presude) da će jedan dio zarobljenika biti dovežen u Petkovce i biti smješten u Novoj školi, bio aktivno uključen i upućen u pitanje zarobljenika.
22. Tužilaštvo navodi da Sud prihvata nalaz vještaka Butlera kada iznosi svoj stav da zamjenik komandanta funkcionise kao druga osoba zadužena za bataljon i da u slučaju da je komandant ubijen ili je spriječen ili iz drugog razloga nije tu zamjenik preuzima ulogu komandanta. Pogrešan je zaključak Suda kojim prihvata nalaz vještaka odbrane da u slučaju prisustva i komandanta bataljona i njegovog zamjenika komandnim mjestom komanduje isključivo komandant, dok je zamjenik zadužen za zadatke iz okvira svoje nadležnosti i uputstva komandanta i da zbog činjenice da su obojica bili prisutni u vrijeme kritičnog događaja osuđeni komandant Stanišić da je bio isključivo odgovoran kao glavno komandujući, ali je pri tome Sud pogrešno zanemario činjenicu da i u takvoj situaciji kad su prisutni i komandant i njegov zamjenik, da zamjenik komandanta vrši zadatke iz svoje nadležnosti i uputstva komandanta, a zadaci zamjenika komandanta su da pomaže u radu komandantu.

23. Tužilaštvo ističe da je pravilno zaključiti da je širok dijapazon radnji i postupaka koje u takvoj situaciji može preduzeti zamjenik komandanta kada komandantu pomaže u radu. Osuđujućom presudom komandant Stanišić je za svoj rad u vrijeme kritičnih događaja oglašen krivim i ocijenjen kao pomaganje u izvršenju krivičnog djela Genocid, pa bi se logički moglo zaključiti da je pomažući u radu komandanta Stanišića na preduzimanju pomagačkih radnji u izvršenju Genocida i Milošević Marko, kao zamjenik komandanta pomagao izvršenje krivičnog djela Genocida.
24. Nadalje, tužilaštvo smatra da je na putu do svog pogrešnog zaključka o odgovornosti Milošević Marka, Sud ispitivao činjenicu da li je osuđeni komandant Stanišić Ostoja prenio pojedina zaduženja na svog zamjenika Miloševića, pa je izveo zaključak da do takvog prenosa nadležnosti nije došlo, pa samim tim Milošević Marko ne može biti odgovoran. Iako Sud nalazi da je u vrijeme kritičnih događaja optuženi Milošević Marko primio od komandanta Stanišića zadatak da ode pred novu školu i vidi se sa Bearom, kao jednim od glavnih izvršilaca Genocida, Sud pogrešno zaključuje da je to samo prenos informacija koje je osuđeni Stanišić uputio Beari.
25. Na kraju, u žalbi se ističe da je Sud analizirajući dokaze u pogledu vinosti Milošević Marka zanemario dio iskaza svjedoka SM-110 koji je ustvrdio da su kritičnog dana Ostoja Stanišić i Marko Milošević u toku većeg dijela toga dana bili u neposrednoj blizini Doma i Nove škole, te da su kontrolisali i nadzirali dovođenje, čuvanje i evakuaciju do mjesta pogubljenja zarobljenika, potvrđujući da je toga dana izvršeno ubistvo nekoliko zarobljenika kod nove škole. Svjedok je također čuo kako su Ostoja Stanišić i Marko Milošević nudili mještanima sela Petkovci i vojnicima 6. Bataljona ko hoće dobrovoljno da ide da puca na te zarobljenike.

ii. Zaključci Apelacionog vijeća

26. Prije svega, Apelaciono vijeće ističe da je predmetna žalba Tužilaštva BiH u odnosu na oslobađajući dio, iako je izjavljena zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1 tačka k) ZKP-a BiH, povrede Krivičnog zakona iz člana 298. ZKP-a BiH, te zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP-a BiH, od strane ovog vijeća ispitana u kontekstu nepravilno i nepotpuno utvrđenog

činjeničnog stanja iz člana 299. ZKP-a BiH, obzirom da to prevashodno proizilazi iz sadržaja žalbe.

27. Cijeneći navedene prigovore Tužilaštva BiH, ovo vijeće nalazi da su isti neosnovani.
28. Suprotno navodima žalbe Tužilaštva BiH, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo ulogu optuženog Stanišića u inkriminisanom događaju na način što je to pitanje vezalo za njegove odgovornosti kao zamjenika komandanta 6. Bataljona Zvorničke brigade.
29. U tom kontekstu, vijeće je pravilno cijeno prije svega materijalne dokaz T-237 (Pravila bataljona), izvještaj vještaka Batlera, kao i nalaz i mišljenje vještaka Božidara Force, a prema kojima je optuženi Milošević drugi čovjek bataljona čija uloga dolazi do izražaja tek u odsustvu komandanta bataljona, tj. on samo u situacijama spriječenost ili smrti komandanta preuzima ulogu komandanta na način da preuzima odgovornost i komanduje komandnim mjestom.
30. S tim u vezi, isto se ne odnosi na situacije kada je u komandi prisutan i komandant bataljana, ali sa druge strane nisu prezentovani niti bilo kakvi dokazi da je optuženi Stanišić prenio bilo kakve zadatke ili zaduženja na svog zamjenika, a što bi predstavljalo uslov da bi se mogla zasnovati odgovornost optuženog Miloševića i u prisustvu nadređenog Stanišića. Dakle, a kako je to pravilno utvrđeno u prvostepenoj presudi analizom spomenutih dokaza, u prisustvu komandanta, zamjenik je vezan njegovim uputstvima i zadacima pri čemu je komandant i dalje odgovoran za komandovanjem bataljonom, pa se time i ne može govoriti o odgovornosti zamjenika komandanta bataljona.
31. Nadalje, a suprotno navodima žalbe, iako ni za Apelaciono vijeće nije sporno da su pojedini pripadnici 6. Bataljona bili prisutni oko Doma, odnosno Nove škole na dane 14. i 15. juli 1995. godine, kao i optuženi Milošević dana 14.7.1995. godine, u poslepodnevnim satima, u Petkocima, kada su dovezeni zarobljenici u Dom i Novu školu, u konkretnom slučaju suština odgovornosti optuženog se ne ogleda u njegovom prisustvu, već u njegovim odgovornostima i zaduženjima koja je imao kao zamjenik komandira bataljona, pri čemu je vijeće pravilno razmotrilo kako njegovu formalnu ulogu, tako i njegova *de facto* zaduženja i postupanja u konkretnom slučaju. S tim u vezi, obzirom da nema dokaza da su na njega prenesena bilo kakva ovlaštenja od strane komandanta bataljona, sa druge strane niti iz provedenih iz dokaza ne proizilazi bilo kakva radnja optuženog Miloševića iz koje bi se mogao izvući zaključak da je on

faktički pomagao optuženom Stanišiću u pogledu tretiranja zarobljenih lica. U tom kontekstu, prvostepeno vijeće je pravilno utvrdilo da nema dokaza da je od optuženog Miloševića bilo ko dobivao određena zaduženja ili naredbe, odnosno da su mu u tom pravcu podnošeni bilo kakvi izvještaji iz kojih bi se mogao izvući zaključak o odgovornost optuženog Miloševića kao zamjenika komandanta bataljona. Dakle, suprotno navodima tužilaštva, bez obzira što nije sporno da nisu nikakva ovlaštenja prensena na optuženog Miloševića kao zamjenika komandira, prvostepeno vijeće je razmotrilo i druge radnje optuženog u smislu pomaganja optuženom Stanišiću, pri čemu je pravilno utvrđeno da iz provedenih dokaza ne proizilazi da je optuženi Milošević poduzeo bilo kakvu inkriminarajuću radnju, tj. takvu radnju iz koje bi se mogao izvući zaključak u pogledu njegove krivice.

32. Apelaciono vijeće primjećuje da Tužilaštvo BiH u žalbi potencira pitanje odgovornosti optuženog Miloševića na način da je isti pomagao optuženom Stanišiću, tj. da radilo o pomaganju u izvršenju krivičnog djela. Međutim, uvidom u činjenični opis izmjenjene optužnice može se zaključiti da u istoj uopće nije opisano na koji način je optuženi Milošević pomagao optuženom Stanišiću, tj. nije opisana njegove pomačke radnje na način kako to potencira žalba, a odakle bi se mogao izvući zaključak da su njegove radnje imale značaj u izvršenju krivičnog djela. Dakle, iz tako postavljenog činjeničnog opisa ne može se izvući zaključak u u pogledu njegovih pomagačkih radnji, jer samo pozivanja na njegovu ulogu, bez navođenja konkretnih radnji pomaganja nadređenom, nije dovoljno da bi sud mogao izvući drugačiji zaključak u pogledu njegove odgovornosti, usljed čega se žalba i iz tog razloga odbija kao neosnovana.

VI-ŽALBA OPTUŽENOG I ODBRANE OPTUŽENOG OSTOJE STANIŠIĆA

BITNE POVREDE ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA ČLAN 297. STAV 1. TAČKA K)

ZKP BIH

i. Opšta pitanja

33. U skladu sa članom 297. ZKP BiH, presuda se može pobijati zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka koje postoje uvijek u slučajevima koji su taksativno nabrojani u stavu 1. navedenog člana.
34. Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i kada sud, u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude, nije primjenio ili je nepravilno primjenio koju odredbu zakona o krivičnom postupku, ali samo ukoliko je to bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.
35. U odnosu na navode da je povreda načela krivičnog postupka mogla imati negativan uticaj na donošenje zakonite i pravilne presude, nije dovoljno da podnosilac žalbe jednostavno tvrdi da se procesna povreda *hipotetički* mogla negativno odraziti na donošenje zakonite i pravilne presude, već će Apelaciono vijeće zaključiti da se povreda načela krivičnog postupka desila samo ako podnosilac žalbe pokaže da je ona materijalne prirode i da se može zaključiti da je navedena povreda negativno uticala na donošenje zakonite i pravilne presude. Naime, kada Apelaciono vijeće smatra da je donesena zakonita i pravilna presuda bez obzira na povredu postupka koja nije materijalne prirode, Apelaciono vijeće će zaključiti da član 297. stav 2. ZKP BiH nije prekršen.
36. Apelaciono vijeće će preispitati svaku žalbu zbog bitne povrede odredbi krivičnog postupka prema članu 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH na osnovu *prima facie* analize presude. Apelaciono vijeće će ispitati da li je izreka nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude, ili uopće ne sadrži razloge, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. Apelaciono vijeće u sklopu ovog preispitivanja neće razmatrati da li je prvostepeno vijeće napravilo činjeničnu grešku ili materijalnu povredu zakona,

već će samo utvrditi da li presuda formalno sadrži sve potrebne elemente dobro obrazložene i razumljive presude.

37. Apelaciono vijeće dalje naglašava da podnosilac žalbe mora pokazati da navedena formalna greška čini presudu nepravilnom. Povreda koja ne predstavlja bitnu povredu ne čini zaključak i obrazloženje prvostepenog vijeća nepravilnim, te stoga za posljedicu neće imati ukidanje presude.
38. Prvostepeno vijeće ima u vidu da član 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH nije odgovarajući osnov za žalbu kada se osporava tačnost činjenica koje je prvostepeno vijeće utvrdilo ili nije utvrdilo. Greška u utvrđenju neke odlučne činjenice (netačno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje) prema članu 299. stav 1. ZKP BiH predstavlja odgovarajući osnov za osporavanje presude u slučaju kada se osporava tačnost činjenica koje je prvostepeno vijeće utvrdilo ili nije utvrdilo. Svoje žalbene navode u skladu sa članom 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH podnosioci žalbi treba da ograniče na formalni aspekt presude, a zbog navodne greške u pogledu činjeničnog stanja treba da se pozovu na član 299. ZKP BiH.

ii. Navodi žalbe branilaca optuženog Ostoje Stanišića I žalbe optuženog Ostoje Stanišića

39. Branioци optuženog Stanišića, pored ostalog u žalbi ističu da je u članu 24. stav 2. KZ SFRJ propisano da se kao pomaganje u učinjenju krivičnog djela smatra između ostalog unaprijed obećano prikrivanje krivičnog djela, učinioca, sredstava kojim je krivično djelo učinjeno, tragova krivičnog djela ili predmeta pribavljenih krivičnim djelom. U krivičnom postupku protiv Ostoje Stanišića nije utvrđeno da je on glavnim izvršiocima dao bilo kakvo obećanje o oblicima pomoći predviđenim u navedenoj zakonskoj odredbi. Iz obrazloženja prvostepene presude, žalba naglašava, se ne vidi da je ova odlučna činjenica uopšte utvrđivana, niti su za istu dati bilo kakvi razlozi što čini bitnu povredu odredaba krivičnog postupka.
40. Također, u žalbi se navodi da optuženi Stanišić nije bio član UZP, nije znao za genocidnu namjeru i plan glavnih izvršilaca, nije angažovao svoje vojnike da prihvate i obezbjeđuju zarobljenike i nije radi prikrivanja zločina naredio uklanjanje tragova krvi i leševa. Naime, radnje uklanjanja tragova krvi i leševa, što su potvrdili brojni svjedoci, preduzete su na tražanje mještana Petkovaca, zbog smrada i radi otklanjanja moguće zaraze, a nema dokaza da je Stanišić to unaprijed obećao izvršiocima zločina, zbog

čega nisu ispunjeni elementi iz člana 24. stav 2. KZ SFRJ da bi se ove radnje mogle smatrati pomaganjem u Genocidu.

41. Optuženi Stanišić u svojoj žalbi također po istom pitanju iznosi prigovor navodeći da je u prvostepenoj presudi nejasno koje su to radnje izvršene, a koje se mogu podvesti pod pomaganje, ako se ima u vidu da se neka radnja može kvalifikovati kao pomaganje samo ako je prethodno obećana. Nadalje, optuženi u žalbi navodi da pod obećanjem podrazumjeva subjektivan odnos učinioca prema djelu, te da je pomagač kriv u granicama svog umišljaja.

i. Odluka apelacionog vijeća

42. Član 290. ZKP BiH određuje sadržaj presude, kao odluke suda, kojom se neko pitanje meritorno rješava. Između ostalog, u stavu (7) navedenog člana zakona navodi se da će „Sud [...] određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, iz kojih razloga je odlučio da se ne sasluša neposredno svjedok ili vještak čiji je iskaz pročitao, kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji krivično djelo i krivična odgovornost optuženog i pri primjenjivanju određenih odredaba krivičnog zakona na optuženog i njegovo djelo“. Ova zakonska odredba služi kao garant da će sud dati razloge u odnosu na sve one činjenice i pitanja koja su bila sporna u određenom postupku i to na takav način da sve strane u postupku mogu jasno vidjeti tok odlučivanja, odnosno put kojim je sud došao do određenih zaključaka. ZKP BiH na ovaj način pruža zaštitu od arbitrarnog odlučivanja i daje garancije u pogledu ostvarivanja prava na pravično suđenje. Pravo na obrazloženu sudsku odluku jedno je od osnovnih postulata unutar prava na pravično suđenje, pa iako ne čini integralni dio člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama¹, kroz praksu Evropskog suda za ljudska prava² prepoznato je kao osnovno pravo subjekata krivičnog postupka³. Ustavni sud Bosne i Hercegovine⁴

¹ U daljem tekstu: EKLJSPM ili Evropska konvencija

² U daljem tekstu: Evropski sud

³ Presuda Evropskog suda *Van der Hurk vs. Holandije*, od 19.04.1994. godine; *Balani vs. Španije*, presuda od 09.12.1994. godine

⁴ U daljem tekstu: Ustavni sud BiH

također je utvrdio da je „[...] *Element pravičnog suđenja [...] i zahtjev da sudska odluka mora navesti razloge na kojima je zasnovana*“.⁵

43. Upravo stoga, presuda čije obrazloženje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama i koja ne daje obrazloženje u pogledu pitanja koja su pred sudom pokrenuta, ne zadovoljava standard prava na pravično suđenje. ZKP BiH kroz odredbe člana 297. stav (1) tačka k) nudi zaštitu stranama u postupku i daje mogućnost da se presuda pobija upravo zbog toga što da ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.
44. U konkretnom slučaju, optuženi Stanišić i njegovi branioci osnovano ukazuju da pobijana presuda sadrži određene propuste u pogledu određenih pravno relevantnih pitanja, od kojih ovisi postojanje Pomaganja nakon izvršenja krivičnog djela iz člana 24. KZ BiH. Pa tako, Apelaciono vijeće, nakon analize žalbenih navoda odbrane, ističe da postojeće obrazloženje pobijane presude ne daje osvrt na radnje optuženog Stanišića u pogledu njegovih pomagačkih radnji nakon ubistva zarobljenih lica, odakle bi se mogao izvući zaključak o njegovom djelovanju tj. iz kojeg nesumnjivo proizilazi da je unaprijed obećao prikrivanje krivičnog djela (koje je prethodno izvršeno) na osnovu čega bi se mogao utvrditi njegov jasan doprinos u izvršenju predmetnog krivičnog djela.
45. Naime, odredbom člana 24. stav 2. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, propisano je:
- Kao pomaganje u učinjenju krivičnog djela smatra se naročito: davanje savjeta ili uputstava kako da se učini krivično djelo, stavljanje učiniocu na raspolaganje sredstava za izvršenje krivičnog djela, otklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog djela, kao i unapred obećano prikrivanje krivičnog djela, učinioca, sredstava kojima je krivično djelo učinjeno, tragova krivičnog djela ili predmeta pribavljenih krivičnim djelom.*
46. Dakle, uzimajući u obzir navedenu zakonsku odredbu, te analizom žalbenih navoda odbrane, Apelaciono vijeće zaključuje da prvostepena presuda nije utvrđivala postojanje činjenica i okolnosti iz kojih bi nesumnjivo proizilazilo postojanje unaprijed datog obećanja optuženog (na neposredan ili posredan način) da će optuženi po izvršenju krivičnog djela pomoći izvršiocima u smislu sakrivanja tijela, odnosno

⁵ Odluka Ustavnog suda BiH, broj AP-1401/05 od 12.09.2006. godine

uklanjanju tragova krvi ubijenih zarobljenika. Prema navedenoj definiciji pomaganja iz člana 24. stav 2. KZ SFRJ kao pomaganje u izvršenju krivičnog djela (između ostalog) naročito se smatra *unaprijed obećano prikrivanje krivičnog djela*, a što se, kad se analizira činjenični opis izmjenjene optužnice, pored drugih radnji, također optuženom stavlja na teret. Tako definisno pomaganje izvršiocima nakon izvršenja krivičnog djela, podrazumjeva utvrđivanje i obrazlaganje postojanja takovog obećanja koje se može manifestovati verbalno, neverbalno, direktno ili indirektno.

47. Apelaciono vijeće ističe da sadržaj presude, kako njene izreke, tako i obrazloženja, mora biti takav da se iz istih može vidjeti koje su to konkretne radnje, koje optuženi poduzima pri izvršenju krivičnog djela, kojima ostvaruje obilježja krivičnog djela tj. svaka okolnost koja se tiče elemenata krivičnog djela mora biti jasno navedena, tako da je podobna za odlučivanje i preispitivanje. Posebno kada se radi o krivičnom djelu izvršenom od strane više lica, ili kada je u pitanju pomaganje u izvršenju krivičnog djela, njihove radnje moraju biti dovoljno elaborirane, da bi se uzeli kao osnov za primjenu odgovarajućeg instituta krivičnog materijalnog prava.
48. U konkretnom slučaju, kada se govori o pomagačkim radnjama optuženog nakon ubistva zarobljenih lica, tj. nakon izvršenog krivičnog djela, nije dovoljno u obrazloženju pozvati samo se na odgovarajuće odredbe krivičnog zakona, bez navođenja i utvrđivanja okolnosti i činjenica iz kojih bi se mogao izvući zaključak da postoji određena vrsta obećanja (direktnog ili indirektnog) da se pomogne izvršiocima prilikom prikrivanja tragova krivičnog djela, tj. nakon izvršenog djela.
49. Dakle, u konkretnom slučaju, prvostepeni sud propušta da navede koje su to konkretne radnje optuženog iz kojih bi se mogao izvući zaključak o unaprijed datom obećanju o prikrivanju tragova krivičnog djela da bi se optuženi mogao tretirati kao pomagač u izvršenju krivičnog djela i to poslije izvršenog djela. Tačnije, učešće optuženog u pomaganju izvršiocima nakon ubistva zarobljenih lica, nije uopšte obrazloženo, a posebno ne na način iz kojeg bi se moglo utvrditi postojanja unaprijed datog obećanja, a što je od bitnog značaja u procesu izvršenja djela.
50. Iako je odbrana osporavanje pomagačkih radnji isticala u žalbenim prigovorima koji se odnose na bitne povrede odredaba ZKP-a BiH (u smislu proturječnosti izreke), i povrede krivičnog zakona, sve naprijed navedeno, pobijanu presudu, po ocjeni Apelacionog vijeća čini i bez razloga o odlučnim činjenicama, te je u tom kontekstu

vijeće utvrdilo da je, na ovaj način, došlo do bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav (1) tačka k) ZKP BiH.

51. Zbog navedenih ostvarenih povreda, a koje prema pomenutim odredbama krivičnog procesnog zakona imaju za posledicu ukidanje prvostepene presude, Apelaciono vijeće se nije upuštalo u ocjenu osnovanosti prigovora iz ostalih žalbenih osnova iz žalbe odbrane optuženog i žalbe optuženog lično, a niti u osnovanost žalbe Tužilaštva BiH, koja se odnosi na odluku o krivičnopravnoj sankciji, budući da bi to bilo prejudiciranje ishoda ponovnog postupka, nego se u skladu sa odredbom iz člana 316. ZKP BiH ograničilo samo na iznošenje kratkih razloga za ukidanje.
52. U ponovnom postupku otklonit će se učinjene bitne povrede odredaba krivičnog postupka, ponovo izvesti već izvedeni relevantni dokazi, te uz ocjenu ostalih žalbenih navoda, po potrebi izvesti i drugi dokazi, nakon čega će sud biti u mogućnosti donijeti novu na zakonu zasnovanu presudu.
53. U skladu sa navedenim, a na osnovu člana 310. stav (1) i (2), u vezi sa članovima i 315. ZKP BiH, odlučeno je kao u izreci ove presude.

ZAPISNIČAR

Pravni savjetnik-asistent

Nedim Muminović

PREDSJEDNIK VIJEĆA

SUDIJA

Dr Miloš Babić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.